

Bilgi Yönetimi Dergisi

Cilt: 7 Sayı: 1 Yıl: 2024

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/by>

Hakemli Makaleler

Araştırma Makalesi

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 03.04.2024
Kabul tarihi: 30.06.2024
Yayınlanma tarihi: 30.06.2024

Article Info

Date submitted: 03.04.2024
Date accepted: 30.06.2024
Date published: 30.06.2024

Anahtar Sözcükler

*Bilgi Politikası, Açık Erişim,
Üniversiteler*

Keywords

*Information Policy, Open
Access, Universities*

DOI numarası

10.33721/by.1463825

ORCID

0000-0002-8232-0088 (1)

0000-0003-4040-3966 (2)

Türkiye’de Yükseköğretim Kurumlarındaki Açık Erişim Politikalarının Bilgi Politikası Bağlamında Değerlendirilmesi

*Evaluation Policy of Open Access in Higher Education
Institutions in Türkiye in the Context of Information Policy*

Burcu TIĞ DEMİR

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Arş. Gör.,
burcutigdemir@hacettepe.edu.tr

Bülent YILMAZ

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi,
byilmaz963@gmail.com

Öz

Teknolojinin son yıllardaki hızlı gelişimi ile birlikte bilginin üretimi, kullanımı, paylaşılması ve depolanması da açık, hızlı ve sınırsız bir hâle gelmeye başlamıştır. Özellikle bilimsel ilerlemeyi hedef alan yükseköğretim kurumlarında, bilgi kaynaklarına sürekli erişimin sağlanması zorunlu görünmektedir. Yükseköğretim kurumları entelektüel bilgi birikimlerini arşivlemek ve paylaşmak amacıyla kurumsal açık erişim arşivleri oluşturmaya başlamışlardır. Bu bağlamda, açık erişim arşivlerindeki bilgi kaynaklarına sürekli ve ücretsiz erişim sağlamanın hukuksal ve kurumsal zeminini oluşturmak için açık erişim politikaları geliştirilmektedir. Bu çalışma, Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında geliştirilen açık erişim politikalarının özelliklerini/niteliklerini ve olumlu-olumsuz yanlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Politikalarda yaşanan sorunları saptayabilmek amacıyla ulusal bilgi politikası geliştirme alanında ayrıntılı çalışmalar yapan ve genel bir yaklaşım/teori sunan Montviloff’un (1990) bilgi politikası yaklaşımı kullanılmıştır. Söz konusu yaklaşımda, bilgi politikası kavramı bilgi kaynakları, bilgi hizmetleri, bilgi sistemleri ve bilgi altyapısı bileşenlerinden oluşmaktadır. Çalışmada, bilgi politikasının bu dört bileşeni kapsamında açık erişim ile ilişkili 14 kategori altında 80 alt kavram belirlenmiştir. Açık erişim ile ilişkili (dolaylı/doğrudan) belgeler içerisinde oluşturulan alt kavramlar, içerik analizi yöntemi ile taranmıştır. Çalışmanın sonucunda, Türkiye’deki yükseköğretim kurumları açık erişim politika belgelerinde yoğunluğun bilgi kaynakları ve bilgi hizmetleri bileşenlerinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, yükseköğretim kurumları açık erişim politika belgelerinde kavramsal ve yaklaşım netliği de görülmemiştir. Bu kavramsal ve yaklaşım karmaşası ile oluşturulan açık erişim politikaları, sunulan hizmetin bileşenlerini ve kavramlarını tam olarak karşılamamaktadır. Bu çalışmanın sonucunda bilgi politikası yaklaşımı ile oluşturulan ve böylece sürekliliği sağlanan ulusal bir açık erişim politikası geliştirilmesi önerilmiştir.

Abstract

With the rapid development of technology in recent years, the production, use, sharing and storage of information has begun to become open, fast and unlimited. Especially in higher education institutions that aim for scientific progress, it seems necessary to provide continuous access to information resources. Higher education institutions have begun to create institutional open access archives to archive and share their intellectual knowledge. In this context, open access policies are being developed to create the legal and institutional basis for providing continuous and free access to information resources in open access archives.

This study aimed to reveal the characteristics/qualities and positive and negative aspects of open access policies developed in higher education institutions in Turkey. In order to identify the problems experienced in policies, the information policy approach of Montviloff (1990), who conducted detailed studies in the field of national information policy development and presented a general approach/theory, was used. In this approach, the concept of information policy consists of information resources, information services, information systems and information infrastructure components. In our study, 80 sub-concepts under 14 categories related to open access were identified within the scope of these four components of information policy. Sub-concepts created in documents related to open access (indirect/direct) were scanned with the content analysis method. As a result of the study, it was determined that the intensity in the open access policy documents of higher education institutions in Türkiye was on information resources and information services components. In addition, conceptual and approach clarity is not seen in the open access policy documents of higher education institutions. Open access policies created with this conceptual and approach confusion do not fully meet the components and concepts of the service offered. As a result of this study, it is recommended to develop a national open access policy that is created with the information policy approach and thus ensures its continuity.

1. Giriş

Günümüzün teknolojik gelişmeleri bilginin üretilmesi ve yayılmasındaki hızı artırmıştır. Ekonomilerde temel girdinin bilgi üzerinde şekillenmesi, bilginin metaya dönüşmesini sağlamıştır (Yılmaz, 1998, s.150). Bilginin metaya dönüşmesi, bilgi gereksinimini fark edebilen, bilgiyi kullanabilen, erişim sağlayabilen, eleştirel düşünebilen, analiz ve sentez becerilerine sahip toplum ihtiyacını doğurmuştur. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla bilginin kullanımı ve analizi eylemlerini içselleştirecek daha eğitilmiş ve bilgili bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır (Akıncı ve Seferoğlu, 2010; Uçkan, 2006, s.27). Bilgi toplumu düzeyine ulaşabilmek için yaşam boyu öğrenme, okuryazarlıklar ve kütüphanelerin bir bütün olduğu anlaşılmıştır (Önal, 2010, s.115; Yılmaz ve Aydın, 2011). Toplumla gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması yönünde evrensel, erişilebilir, etkin ve kapasiteli bilgi sistemleri geliştirmeye yönelik politika eylemleri bu nedenle geliştirilmeye başlanmıştır (Moore, 2000, s.63). Bilgi toplumuna giden yolda özellikle bilgi politikalarının oluşturulması, uygulanması ve geliştirilmesinin önemli olduğu anlaşılmıştır (Yılmaz, 1997).

Bilgi politikaları, bilimsel, toplumsal, teknik ve ekonomik konulardaki evrensel ve yerel bilgi birikimine ya da uzmanlaşmış bilgiye erişimi amaçlamaktadır (Montviloff, 1990, s.12). Bu yönü ile bilgi politikalarının, kültürel bellek kurumlarındaki bilgiye erişim için yol göstermesi beklenmektedir (Yılmaz, 1997, s.22). Bilgiye güncel, ilgili, güvenilir ve zamanında erişim sağlayabilmek için ulusal ve uluslararası bilgi sistemleri geliştirilmektedir. Bilgi sistemleri üzerinden bilgi kaynaklarına erişim sağlamak ve bilgi hizmetleri sunmak amacıyla bilgi altyapıları geliştirilmektedir. Montviloff’un (1990) geliştirdiği bilgi politikası yaklaşımı bilgi kaynakları, bilgi hizmetleri, bilgi sistemleri, bilgi altyapısı bileşenlerinden oluşmaktadır. Bileşenlerle birlikte bilgi politikaları oluşturulurken bilgi erişim ön plana çıkmaktadır (Montviloff, 1990, s.31). Ulusal bilgi politikaları geliştirilirken toplumun bilgiye erişiminde evrensellik ve adalet ilkelerinin benimsenmiş olması dikkat çekmektedir (Whalen, 1994, s.5). Toplumların adil şekilde evrensel bilgiye erişim sağlayabilmesi, ancak yasal düzenlemeler ya da bilgi politikaları geliştirilerek sağlanabilir (Montviloff, 1990, s.11). Örneğin Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Kütüphaneler ve Bilgi Bilimi Komisyonu açık ve sınırsız erişime dair politika belgeleri geliştirmektedir (Liu, 1996). Toplumların bilgi gereksinimini karşılama konusunda kütüphanelerin de içinde bulunduğu politikalar hazırlamak bilgiye adil, sınırsız ve açık olarak erişimi sağlayabilir. Buna karşın, bilgi toplumu politikalarının kurumsal parçası olan kütüphanelere ilişkin yaklaşım yetersiz kalabilmektedir (Yılmaz, 2010).

Bilgi politikalarının kaynağını oluşturan unsurlardan biri olan kütüphaneler, toplumları bilgi ile buluşturan kurumlardır. Özellikle evrensel bilgiye adil, sınırsız ve açık olarak erişimi, açık erişim hizmeti ile sağlayabilecek potansiyeldedir. Bu durumla birlikte açık erişim hizmetinin bilgi politikalarını destekleyen parçalardan biri olduğu bilinmektedir (Montviloff, 1990, s.32). Aynı zamanda bilim ve teknolojinin gelişimini sağlayan faktörlerden biri, açık erişim ve açık bilim hareketidir (OECD, 2015, s.12). Buna karşın Türkiye’deki bilim ve teknoloji politika metinlerinde açık erişim konusu son yıllarda genel olarak ele alınmıştır (Ekici, 2021). Bu durumun sebebi, açık erişim ile ilgili çalışmaların son yıllarda önemli hâle gelmiş olması olabilir. Dünya’da açık erişim çalışmalarının hız kazanması, Budapeşte Açık Erişim Girişimi’nin 1-2 Aralık 2001’de düzenlenmiş olduğu toplantıda bilimsel bilgi

birikiminin ücretsiz erişilebilir hâle getirilmesi amacıyla sağlanmıştır (Budapest Open Access Initiative (BOAI), 2002).

Türkiye’de ise açık erişim hizmetinin bilimsel iletişim sürecini değiştirecek radikal bir değişim olarak örgütlenmesi gerekliliği vurgulanmıştır (Dilek-Kayaoğlu, 2006, s.48). Üniversiteler için kurumsal arşiv sistemleri geliştirilerek açık erişim hizmetlerinin sunulması hedeflenmiştir (Polat, 2006). Açık erişimin önemini anlaşılması ve ulusal bir politika oluşturulması amacıyla danışma kurulları kurulmuştur (Atılğan ve Keten, 2008, s.6). Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), ilgili bakanlıklar (Kalkınma Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, vb. gibi) ve hükümet tarafından yükseköğretim kurumlarındaki arşivlerle ilgili politika, strateji ve mevzuatın geliştirilmesi kararı alınmıştır (Tonta ve Gürdal, 2012). Kararlar neticesinde üniversitelerin bilimsel bilgi birikiminin açık erişim erişilebilir hâle getirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. YÖK’ün çalışmaları arasında kurumsal açık arşiv sisteminin kurulması ve zorunlu açık erişim politikasının geliştirilmesi yer almaktadır. Aynı zamanda 2019 yılında ulusal açık bilim politikası geliştirilerek uygulamaya geçileceği belirtilmesine rağmen gerçekleşmemiştir (YÖK, t.y). Ulusal anlamda bir politika geliştirilemediği gibi, hâlen kimi üniversitelerin kurumsal arşivleri ve açık erişim politikaları bulunmamaktadır. Birçok üniversitede açık erişim hizmetinin aktif uygulamasına yönelik politikaların geliştirilmemiş olması çeşitli sorunlara neden olmuştur. Yaşanılan sorunlara çözüm aramak amacıyla birçok çalışma yapılmıştır (Afzali, 2009; Akin, 2018; Al ve Tonta, 2014; Cengiz, 2021; Demirel, 2020; Doğan, 2019; Doğan, 2021; Dilek-Kayaoğlu, 2006; Polat, 2006; Sarı, 2022; Sarı ve Doğan, 2023). Türkiye’deki ulusal açık erişim politikasının oluşturulması görevini üniversitelerin üstlenebileceği düşünülmüştür (Akbaytürk Çanak vd., 2014). Akademik yayınların ve verilerin açık erişim sisteminde erişime açılması için politika, mevzuat ve altyapısının sağlanması tartışma konusu hâline gelmiştir (Tonta ve Gürdal, 2014). Birçok ülkedeki araştırma kurumları ve özel kuruluşlar kamu kaynakları ile yapılan araştırmaları açık erişim ve arşivleme konusunda politikalar geliştirmiştir. Türkiye’de de açık erişim politikaları oluşturmaya ve geliştirmeye yönelik çalışmalar proje destekli olarak sürdürülmüştür. MedOANet¹ ve OpenAIRE² projeleri bunlardan bazılarıdır (Al ve Tonta, 2014; Gürdal, Türkfıdanı, Keten ve Holt, 2013). PASTEUR4OA³ projesi ile açık erişim politikalarının standartları belirlenmeye çalışılmıştır (PASTEUR4OA, 2015). Avrupa Birliği destekli SCOAP⁴, Horizon 2020 gibi açık erişim bilincine yönelik ve açık erişim politikaları geliştirme amaçlı projeler yapılmıştır (Gürdal, 2014). Bazı üniversitelerde hâlâ açık erişim arşivinin bulunmaması, konu ile ilgili daha çok çalışma yapılması gerektiğinin göstergesidir (Doğan, 2019). Açık erişim politikalarının Horizon 2020’de belirlenen yedi ölçüte uyum sağlamanın zaman alacağı da öngörülmüştür (Doğan, 2015).

Türkiye’de açık erişim politikalarının standart hâle gelememesi birçok sebebe bağlanmaktadır. Ulusal açık erişim ya da açık bilim politikası geliştirilememesinin nedeni tüm paydaşların süreçte yer alamaması olarak görülmektedir (Bulut vd., 2020. s.10). Aynı zamanda YÖK’ün açık erişim politikalarını zorunlu tutması, kütüphanecilerin kurumsal arşivlerini sahiplenmemesi ya da ilgisizliği, akademisyenlerin bilgi eksikliği, üniversitelerde kurumsal arşiv bilincinin gelişmemesi ve altyapı problemleri bunlardan bazılarıdır (Akin, 2018; Cengiz, 2021; Ertürk ve Küçük, 2010; Demirel, 2020). Özellikle üniversitelerde zorunlu açık erişim politikası, açık erişim hizmetine yönelik bir politika geliştirilmesinin önündeki en büyük engellerdendir (Sarı, 2022). Kurumsal arşivi bulunmayan üniversitelerin açık erişim politikasına sahip olması da zorunlu politika kararının sonuçlarındandır (Sarı ve Doğan, 2023). Kurumsal arşiv kurulup kullanılabilir hâle geldikten sonra politika geliştirilmesi daha doğru bir yaklaşım olarak görülmektedir (Tonta, 2014, s.422). Politikaların ihtiyaçlara ve beklentilere yönelik yapılandırılması, açık erişim hizmetinin gelişmesi ve sürekliliğin sağlanması açısından önemlidir (Doğan, 2021; Sarı ve Doğan, 2023). İhtiyaç ve beklentiler bağlamında geliştirilen açık erişim politikalarında bilimsel yayın türlerinin açık bir şekilde ifade edilmesi önem taşımaktadır (MedOANet, 2013; PASTEUR4OA, 2015). Bunun nedeni, üniversiteler tarafından entelektüel bilgi birikimini

¹ Akdeniz Ülkeleri Açık Erişim Ağı (Mediterranean Open Access Network)

² Avrupa’da Araştırma için Açık Erişim Altyapısı (Open Access Infrastructure for Research in Europe)

³ Avrupa Birliği Araştırmaları Açık Erişim Politikası Uyum Stratejileri Projesi (Open Access Policy Alignment Strategies for European Union Research)

⁴ Parçacık Fiziğinde Açık Erişim Yayıncılığına Sponsor Konsorsiyum (Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics)

arşivlemek için kurulan kurumsal arşivler, bilimsel araştırmalardan üretilen yayınları, verileri ve diğer entelektüel ürünleri (tezler, ders malzemeleri, çalışma raporları, vb. gibi) içermektedir (Tonta ve Gürdal, 2012). Entelektüel bilgi birikimine açıklık getiren politika metinlerinin düzenlemesi, lisanslama, telif hakkı gibi konularda yaşanabilecek sorunların önüne geçecektir (Tonta, 2014, s.423). Bir başka sorun odağı, kurumsal arşivlerin teknik altyapı açısından yetersiz kaldığı ve bu durumun açık erişim hizmetinin sunulmasında problemlere neden olduğudur (Afzali, 2009). Bunun nedeni sürdürülebilir altyapı sağlanmadan bilgi kaynakları, bilgi hizmetleri ve bilgi sistemleri bileşenleri kullanılamaz hale gelmektedir (Montviloff, 1990).

Literatür kapsamında değerlendirilen açık erişim politikalarında yaşanan sorunların, Montviloff’un (1990) bilgi politikası bileşenleri ile paralellik gösterdiği düşünülmektedir. Açık erişim hizmetine yönelik politika geliştirememek özellikle bilgi hizmetleri ve bilgi sistemleri bileşenlerinde problemlere neden olduğu öngörülmektedir. Yine bilgi kaynaklarının doğru tanımlanmasının önemi ve açık erişim sisteminde yaşanan teknik altyapı problemlerinin bileşenlerle doğrudan bağlantılı olması, çalışmanın çıkış noktası olarak belirlenmiştir. Bu nedenle çalışmada, bilgi politikası ile açık erişimi ilişkilendirmede Montviloff’un (1990) *National Information Policies* (Ulusal Bilgi Politikaları) adlı eserinde geliştirdiği bilgi politikası kavramsal yaklaşımı temel alınmıştır. Bir başka deyişle, açık erişim politikalarının bilgi politikasının bir alt alanı olduğu/olması gerektiği yaklaşımı ile gerçekleştirilen bu çalışmada, açık erişimle ilişkili olduğu belirlenen politika belgeleri Montviloff’un (1990) bilgi politikası kavramsallaştırması çerçevesinde analiz edilmeye çalışılmıştır. Söz konusu bilgi politikası yaklaşımındaki dört bileşenin (bilgi kaynakları, bilgi hizmetleri, bilgi sistemleri, bilgi altyapısı) Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında geliştirilen açık erişim politikalarında standartlaşmaya katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

2. Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Çalışmanın amacı, Türkiye’de üniversitelerdeki açık erişim ile ilişkili resmi politika belgelerinin bilgi politikası kavramı çerçevesinde değerlendirilmesidir. Açık erişim ile ilişkili belgelerin sayısı ve dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur. Belgelere ait ayrıntılı bilgiler Ek 1’de verilmiştir. Çalışmada, açık erişim ile dolaylı olarak ilişkili olduğu değerlendirilen 1981 Anayasası, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Toplantı Tutanakları (BTYK), Beş Yıllık Kalkınma Planları (BYKP), kanunlar, yönetmelikler ile doğrudan ilişkili olan bildirge, kılavuz, politika*, program, rapor, uygulama esasları, YÖK strateji belgeleri ve yönergeleri incelenmiştir.⁵ Bu kapsamda dolaylı ve doğrudan ilişkili 13 adet belge türü, 241 adet belge analiz edilmiştir. Belgelerin büyük bir bölümü üniversiteler tarafından geliştirilen politikalardan* ve yönergelerden oluşmaktadır. (n=100, %41,5; n=72, %29,9).

Tablo 1

Açık Erişim ile İlişkili Politika Belgesi Türleri

Belge Türü	N	%	
Dolaylı Olarak İlişkili Belgeler	Anayasa	1	0,4
	BTYK	8	3,3
	BYKP	3	1,2
	Kanun	10	4,1
	Yönetmelik	10	4,1
Doğrudan İlişkili Belgeler	Bildirge	5	2,1
	Kılavuz	4	1,7
	Politika*	100	41,5
	Program	4	1,7
	Rapor	14	5,8

⁵ 1981 Anayasası, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Toplantı Tutanakları (BTYK), Beş Yıllık Kalkınma Planları (BYKP), kanunlar, yönetmelikler, bildirge, kılavuz, politika, program, rapor, uygulama esasları, YÖK strateji belgeleri ve yönergeler 10-14 Ocak 2024 tarihinde erişim sağlanarak pdf formatında indirilmiştir.

* Üniversitelerin “Açık Erişim Politikası” adıyla yayınladıkları belgeler kastedilmektedir.

Uygulama Esasları	7	2,9
YÖK Strateji Belgeleri	3	1,2
Yönerge	72	29,9
Toplam	241	100

*Üniversitelerin “Açık Erişim Politikası” adıyla yayınladıkları belgeler kastedilmektedir.

Çalışmanın problemi; “Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarındaki açık erişim politikalarının bilgi politikası yaklaşımı ile geliştirilmemiş olmamasıdır.” Çalışmanın problemine bağlı olarak araştırma sorusu “Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarına ait açık erişim politika belgelerindeki içerik ve yaklaşım, bilgi politikası kavramları ve unsurlarıyla ne kadar ilişkilendirilmiştir?” biçiminde oluşturulmuştur. Bu probleme bağlı olarak, “Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarına ait açık erişim politika belgelerindeki içerik ve yaklaşım, bilgi politikası kavramları ve unsurlarıyla ilişkilendirilememiştir” hipotezi temelinde gerçekleştirilen çalışmada betimleme ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Açık erişimle dolaylı olarak ilişkili ulusal belgeler anayasa, kalkınma planları, kanunlar, yönetmelikler, toplantı tutanaklarının incelenme amacı, hazırlanan resmi ve resmi olmayan politika belgelerinin dönemsel değerlendirilmesini yapmaktır (Menou, 1991). Yükseköğretim kurumlarının açık erişim ve açık bilim konularına bakış açısını anlayabilmek amacıyla da YÖK tarafından geliştirilen strateji belgeleri, programlar, raporlar incelenmiştir. Yükseköğretim kurumlarının listesine YÖK’ün resmî web sitesinden⁶ erişim sağlanmıştır. Yükseköğretim kurumlarının açık erişim ve açık bilim konusunda geliştirmiş oldukları belgelere erişim sağlamak amacıyla üniversitelerin resmî web siteleri incelenmiştir. Bu çerçevede web sitelerinde açık erişim ile doğrudan ilişkili kılavuz, uygulama esasları, politika, yönerge vb. belge türlerine erişilmiştir.

Çalışmanın yönteminde içerik analizi kullanılmıştır. Bunun için bilgi politikasının “bilgi kaynakları, bilgi hizmetleri, bilgi sistemleri ve bilgi altyapısı” olarak adlandırılan dört bileşenine ilişkin 14 kategori bağlamında açık erişim ile ilgili kavramlar⁷ belirlenmiştir. Bu çerçevede, 241 adet açık erişim politika belgesi içindeki ilgili kavramlar (anahtar kelimeler) tarandıktan sonra bu kavramların geçiş sıklığı tespit edilmiştir. Kavramların belgelerde geçiş sıklığına göre açık erişim-bilgi politikası ilişkisi saptanmaya çalışılmıştır. Söz konusu belgelerin bilgi politikası açısından özellikleri, güçlü ve zayıf yanları ile ilgili yorumlar yapılmıştır.

Ayrıca, açık erişim ile doğrudan ilişkili 209 belgede (bildirge, kılavuz, politika, program, rapor, uygulama esasları, strateji belgeleri, yönerge) geçen kelime sıklıkları da tespit edilmiştir. Kelime sıklıklarının belirlenmesi amacıyla *KNIME Analytics Platform*⁸ kullanılmıştır.

Açık erişim ile ilişkili belgeleri bilgi politikası bileşenleri ve kategorileri çerçevesinde değerlendirmek için ilgili kavramların/anahtar kelimelerin geçiş sıklığı şu şekilde tespit edilmiştir:

1. 241 adet belge, türlerine göre ayrılarak gruplandırılmıştır.
2. Açık erişim ve bilgi politikası yaklaşımı bileşenleri açısından 4 bileşen altında (bilgi kaynakları, bilgi hizmetleri, bilgi sistemleri ve bilgi altyapısı) 14 kategoride 80 adet ilgili kavram/anahtar kelime seçilmiştir.
3. Seçilen anahtar kelimeler belge türüne göre gruplanan belgeler içinde taranarak geçiş sıklıkları tespit edilmiştir.

Tablo 2

Açık Erişim ile İlişkili Kavramlar

Bileşenler	Kategoriler	Kavramlar/Anahtar Kelimeler
Bilgi Kaynakları	Kaynaklar	Kitap, dergi, araştırma raporu, proje, tez, araştırma verisi, konferans bildirileri, çalışma belgeleri, laboratuvar notları

⁶ <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz>

⁷Kavramlar/anahtar kelimeler *Open Science Training Handbook - Açık Bilim Eğitimi El Kitabı'nın tüm bölümlerinden* (https://github.com/Open-Science-Training-Handbook/-Open-Science-TrainingHandbook_TUR) seçilmiştir.

⁸ <https://www.knime.com/knime-analytics-platform>

	Görsel-İşitsel Kaynaklar	Video, resim, müzik, poster, sunum
	Açık Veri	Veri, araştırma verisi, bilimsel veri, açık veri, açık devlet verisi, açık büyük veri
Bilgi Hizmetleri	Açık Erişim	Açık bilim, açık erişim, bulunabilir, erişilebilir, birlikte çalışabilir, yeniden kullanılabilir, hesap verebilirlik, tekrarlanabilirlik, kapsayıcılık, eşitlik, paylaşım, FAIR ⁹
	Açık Tekrarlanabilir Araştırma	Açık kaynak yazılımlar/araçlar, açık iş akışları, vatandaş bilimi, açık eğitim kaynakları, açık hakem değerlendirmesi
	Bilgi Erişimi	Bilgi erişimi, ücretsiz, kamuya açık, açık lisans, veri paylaşımı
	Telif Hakları	Atıf, intihal, lisanslama, içerik lisansı, fikri mülkiyet, Creative Commons ¹⁰ , Open Definition Licenses ¹¹
	Projeler	MedOANET ¹² , PASTEUR4OA ¹³ , Horizon 2020 ¹⁴
Bilgi Sistemleri	Yayımlar ve Paylaşımlar	Bilgi sistemi, zorunlu saklama, saklama yeri, ambargo süreleri, dizinleme, telif hakkı
	Bilgi Erişim Sistemleri	Harman ¹⁵ , OpenAIRE ¹⁶ , OpenDOAR ¹⁷ , ROAR ¹⁸ , BASE ¹⁹
	Açık Arşiv Yazılımları	Dspace, Eprints ²⁰ , arXiv ²¹ , Zenodo ²²
	Açık Erişim Yolları	Yeşil yol, altın yol, elmas açık erişim
Bilgi Altyapısı	Açık Erişim Altyapısı	ORCID, format, DOI ²³ , OAI-PMH ²⁴ , handle
	Üstveri Dizinleme	Üstveri, metadata, kurumsal bağlantı, açık kaynak kod

Açık erişim ile ilgili bileşenleri (bilgi kaynakları, bilgi sistemleri, bilgi hizmetleri, bilgi altyapısı) birbirinden kesin çizgilerle ayırmak çok zor olduğundan herhangi bir kategorinin ya da kavramın birden fazla bileşene girmesi doğaldır. (Örneğin, açık erişim hem bir bilgi sistemi hem de bir bilgi hizmeti içinde değerlendirilebilir.)

3. Bulgular ve Değerlendirme

Bu bölümde açık erişim ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili olan belgeler, bilgi politikası bileşenleri ve alt kategorileri ile ilgili bulgulara dayalı analiz ve yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Dolaylı Olarak İlişkili Belgelerde Bilgi Politikası Yaklaşımı

Genel olarak söylemek gerekirse, dolaylı olarak ilişkili belgelerin (Anayasa, BTYK, BYKP, kanun, yönetmelik) bilgi politikası yaklaşımı bağlamında oluşturulmadığı belirlenmiştir. Tablo 3’te görüleceği üzere bilgi politikası bileşenlerinden bilgi kaynakları ile ilişkili anahtar kelimelerin (kavramların) metin içinde %89,3 (N=4013) oranında geçtiği saptanmıştır. Bilgi kaynakları bileşeninin basılı kaynaklar alt kategorisindeki anahtar kelimelerin metin içinde geçme oranı ise %82 (N=3290)’dir. Basılı kaynaklar alt kategorisinde “kitap, dergi, tez, proje” anahtar kelimelerinin dolaylı olarak ilişkili belgelerde sıklıkla geçmesi, bilgi kaynakları bileşenindeki yoğunlaşmanın sebebi olarak tespit edilmiştir. Belgelerin içeriğine bakıldığında açık erişim ile ilişkili ifadelerin kullanılmadığı anlaşılmıştır.

⁹ FAIR ilkeleri: *Bulunabilir (findable), erişilebilir (accessible), birlikte çalışılabilir (interoperable) ve yeniden kullanılabilir (reusable)*

¹⁰ Bkz. <https://creativecommons.org/>

¹¹ Bkz. <https://opendefinition.org/>

¹² Bkz. <https://www.medoanet.eu/>

¹³ Bkz. <http://www.pasteur4oa.eu/>

¹⁴ Bkz. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-2020_en

¹⁵ Bkz. <https://veri.ulakbim.gov.tr/hizmet/12>

¹⁶ Bkz. <https://www.openaire.eu/>

¹⁷ *Açık Erişim Arşivi Dizini (Directory of Open Access Repositories)*

¹⁸ *Açık Erişim Arşivi Kaydı (Registry of Open Access Repositories)*

¹⁹ *Bielefeld Akademik Arama Motoru (Bielefeld Academic Search Engine)*

²⁰ Bkz. <https://www.eprints.org/uk/>

²¹ Bkz. <https://arxiv.org/>

²² Bkz. <https://zenodo.org/>

²³ *Dijital Nesne Tanımlayıcı (Digital Object Identifier)*

²⁴ *Açık Arşivler Girişimi Üstveri Harmanlama Protokolü (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting)*

İncelenen belge türlerinden BTYK (Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu) toplantı tutanakları, bilgi politikası bileşenlerini %80,3 (N=3607) oranında içermektedir. Bu durum tutanakların diğer belgelere göre açık erişim konusuna daha fazla yakın olduğunu göstermektedir. Tutanakların metin içi yapılan taramalarında “proje” anahtar kelimesinin %77,5 (N=2796) oranında geçmesi ve bu kavramın bilgi ve teknoloji alanı ile ilgili olması nedeniyle bu farklılık görülmektedir. Genel anlamda bilgi politikası ile dolaylı olarak ilişkili belgelerin bileşenleri içermeye oranı %24,5 (N=4492) olarak belirlenmiştir. Belirtilen oranın açık erişim ile doğrudan ilişkisi olmadığı içerik analizi sonucunda anlaşılmıştır.

Bilgi sistemleri ve bilgi altyapısı bileşenlerinin sırasıyla %0,7 (N=32) ve %2,6 (N=115) oranları dolaylı olarak ilişkili belgeler açısından beklenen bir sonuç olarak kabul edilmektedir (bkz. Tablo 3).

Tablo 3*Bilgi Politikası Bileşenlerinin Dolaylı Olarak İlişkili Belge Türlerine Göre Dağılımı*

	Belge Türü	Anayasa		BYKP		BTYK		Kanun		Yönetmelik		Toplam		
		Kategoriler	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bilgi Politikası Bileşenleri	Bilgi Kaynakları	Basılı Kaynaklar	0	0	66	2,0	2997	91,1	59	1,8	168	5,1	3290	82,0
		Görsel-İşitsel Kaynaklar	3	2,1	20	14,1	85	59,9	28	19,7	6	4,2	142	3,5
		Açık Veri	0	0	123	21,2	356	61,3	95	16,4	7	1,2	581	14,5
		Toplam	3	0,1	209	5,2	3438	85,7	182	4,5	181	4,5	4013	89,3
		Bilgi Hizmetleri	Açık Erişim	7	5,5	71	55,9	33	26,0	10	7,9	6	4,7	127
	Açık Tekrarlanabilir Araştırma		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bilgi Erişimi		0	0	13	19,1	41	60,3	8	11,8	6	8,8	68	20,5
	Telif Hakları		0	0	39	28,5	65	47,4	13	9,5	20	14,6	137	41,3
	Projeler		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Toplam		7	2,1	123	37	139	41,9	31	9,3	32	9,6	332	7,4
	Bilgi Sistemleri	Yayınlar ve Paylaşımlar	0	0	1	3,1	30	93,8	0	0	1	3,1	32	100
		Bilgi Erişim Sistemleri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Açık Arşiv Yazılımları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Açık Erişim Yolları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Toplam	0	0	1	3,1	30	93,8	0	0	1	3,1	32	0,7
	Bilgi Altyapısı	Açık Erişim Altyapısı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Üstveri Dizinleme	0	0	115	100	0	0	0	0	0	0	115	100
		Toplam	0	0	115	100	0	0	0	0	0	0	115	2,6
	Belge Türü Toplamı		10	0,2	448	10	3607	80,3	213	4,7	214	4,8	4492	24,5

Dolaylı ilişkili belgeler daha detaylı incelendiğinde bilgi politikasının bileşenlerine bazı önemli göndermeler yapıldığı görülmüştür. 11. Kalkınma Planı'nda “*Üniversitelerin dijital çağa ayak uydurması ve bilgiye ulaşımında açık erişim ve açık bilim uygulamalarının hayata geçirilmesi amacıyla açık erişim altyapıları ile uyumu sağlanacaktır.*” ifadesi bilgi altyapısı bileşeni bağlamındadır. Üniversitelerin entelektüel bilgi birikimini kurumsal arşiv sistemlerinde toplayabilmek amacıyla gereken altyapının sağlanması hedefi belirlenmiştir.

Yine 11. Kalkınma Planı'nda “*Kamu verisi şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcılığı artırmak ve katma değerli yeni hizmetlerin üretimine imkân sağlamak üzere ve mahremiyet ilkeleri çerçevesinde açık veri olarak kullanıma sunulacaktır.*” ifadesi doğrudan üniversitelerdeki kurumsal arşivleri işaret etmektedir. Kamu verisinin kamuoyuna açık veri olarak sunulması için bilgi sistemleri, bilgi hizmetleri ve bilgi altyapısı bileşenleri ile ilgili gerekliliklerin yerine getirilmesi ihtiyacını doğurmaktadır.

11. Kalkınma Planı'nın başka bir ifadesinde “*Kamu verisinin paylaşılacağı Ulusal Açık Veri Portalı hayata geçirilecek ve veri anonimleştirmeye ilişkin ilkeler belirlenecektir.*” ifadesi ile Ulusal Açık Veri Portalı'na yönelik politika geliştirme hedeflenmektedir.

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4/c maddesinde “*Yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla iş birliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi hâline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır.*” ifadesi yükseköğretim kurumlarının üstlendiği katkılara işaret etmektedir. Belirtilen her bir katkı açık erişim ile hızlı-ücretsiz-zamanında gerçekleştirilebilir. Bu maddede açık erişim araç, bilgi politikası yol gösterici, kalkınma amaç olarak görülebilir.

Yine aynı Kanunun “*Türk toplumunun yaşam düzeyini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini söz, yazı ve diğer araçlarla yaymak.*” maddesi ile bilim verilerinin açık erişim olarak paylaşılması yeni araştırmaların yapılmasını sağlayacağı için gelişmeyi desteleyecektir.

Aynı Kanunun 42. maddesinde “*Her öğretim elemanı, bilimsel araştırmalarının, yayınlarının ve verdiği dersleriyle yönettiği seminerlerin ve uygulamalarının listesini, yurt içinde ve dışında yapılan bilimsel kongrelerdeki tebliğlerin birer örneğini, bağlı bulunduğu birim yöneticisinin aracılığıyla rektörlüğe sunmak zorundadır. Yayımlanmayan eserlerin daktilo ile yazılmış birer kopyası verilir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun eser sahibine tanıdığı haklar saklıdır.*” kurumsal arşivde öğretim elemanlarının araştırmaları, yayınları veya derslerinin toplanması gerektiği çok önceden belirlenmiştir.

BTYK 24. 26. 27. 28. Toplantısı Tutanaklarında “*TÜBA Açık Ders Malzemeleri Projesi kapsamında hazırlanacak derslerin Ulusal Açık Ders Malzemeleri (UADM) internet sitesi üzerinden herkesin erişimine açık olacak şekilde yayınlanması*” eylemi tekrarlanmıştır. Ders malzemelerinin açık bir şekilde erişime sunulması için birçok çalışma yapılmasına karşın yetersiz kaldığı muhtemeldir.

3.2. Doğrudan İlişkili Belgelerde Bilgi Politikası Yaklaşımı

Bileşenlerin genelindeki anahtar kelimelerin doğrudan ilişkili belgelerden politika belgelerinde %47,9 (N=6622), yönergelerde %28,8 (N=3980) oranında olması olağan bir sonuç olarak görülmektedir. Bu durumun nedeni, belgelerin açık erişim özelinde hazırlanmış ve sayılarının diğer belge türlerine göre daha fazla olmasıdır.

YÖK'ün hazırlamış olduğu strateji belgelerinde ve programlarda, açık erişim ile ilgili anahtar kelimelerin yok denecek kadar az geçmesi, bu konuya ilişkin duyarlılığın zayıflığını göstermektedir. Bir başka YÖK belgesi olan yıllık faaliyet raporlarında %25,8 (N=1109) bilgi kaynakları bileşeni ile ilgili anahtar kelimeler geçtiği tespit edilmiştir. Faaliyet raporlarının içerik analizi sonucunda açık erişim ile ilgili bazı noktalara değinildiği tespit edilmiştir. İlk olarak 2007 yılı faaliyet raporunda bibliyografik bilgileri açık olan tezlerin, tam metin olarak açık hâle getirilmesi gerekliliğinden söz edilmiştir. Bu durum ile ilgili gelişmeler 2010, 2012, 2013, 2018, 2019 ve 2020 yılı faaliyet raporlarında da paylaşılmıştır. 2013 yılı faaliyet raporunda makale ve akademik yayınların açık hâle getirilmesi gerekliliğine değinilmiştir. 2014 yılındaki faaliyet raporunda ilk defa açık erişim politikası geliştirilmesi gerekliliği dile getirilmiştir. Aynı zamanda Yükseköğretim Akademik Arşiv Projesi (YAAP) bünyesindeki çalışmalar açıklanmıştır. 2018 ve 2019 yılı raporlarında yükseköğretim alanında

dünyadaki önemli gelişmeler arasında açık bilim ve açık erişim başlığı verilmiştir. 2019 yılı faaliyet raporunda 11. Kalkınma Planı doğrultusunda açık erişim ve açık bilim uygulamaları ve altyapısı ile ilgili olan madde paylaşılmıştır. YÖK, açık bilim ve açık erişim çalışmalarını anlatan bir başlık ve YÖK’ün internet sitesine açık erişim ve açık bilim alt sayfası eklenmiştir. 2020 faaliyet raporu diğerlerine göre açık erişim konusunu en kapsamlı şekilde ele almıştır. Açık erişim ve açık bilim başlığına ilk defa sunuş ve performans bilgileri kısmında yer verilmiştir. En çarpıcı çıktılardan biri olan Açık Bilim ve Açık Erişim Projesi (2020) kapsamında bilgi politikası bileşenlerini (bilgi kaynakları, bilgi hizmetleri, bilgi altyapısı, bilgi sistemleri) içeren çalışmaların başladığı bilgisi paylaşılmıştır.

Açık erişimle doğrudan ilişkili belgelerin hepsinde %5,4 (N=745) oranında altyapı ile ilgili anahtar kelimeler tespit edilmiştir. Altyapı bileşenin diğer bileşenlere göre yüzde oranının çok daha az olması, açık erişim politikalarında altyapı konusuna öncelikli önem verilmediğinin göstergesidir.

Bilgi hizmetleri bileşeni %52,6 (N=7282) oranı ile en çok söz edilen bileşen olarak görünmektedir. Bilgi hizmetleri bileşenin alt kategorisi olan “açık erişim” anahtar kelimelerinin %86,9 (N=6325) oranında geçtiği tespit edilmiştir. Bu durum “açık erişim” anahtar sözcüğünün çok fazla geçmesinden kaynaklanmaktadır. Bilgi hizmetleri bileşeni için “bilgi erişim” anahtar sözcüğünün metin içinde hiç geçmemiş olması başka dikkat çekici bir sonuçtur (bkz. Tablo 4).

Tablo 4*Bilgi Politikası Bileşenlerinin Doğrudan İlişkili Belge Türlerine Göre Dağılımı*

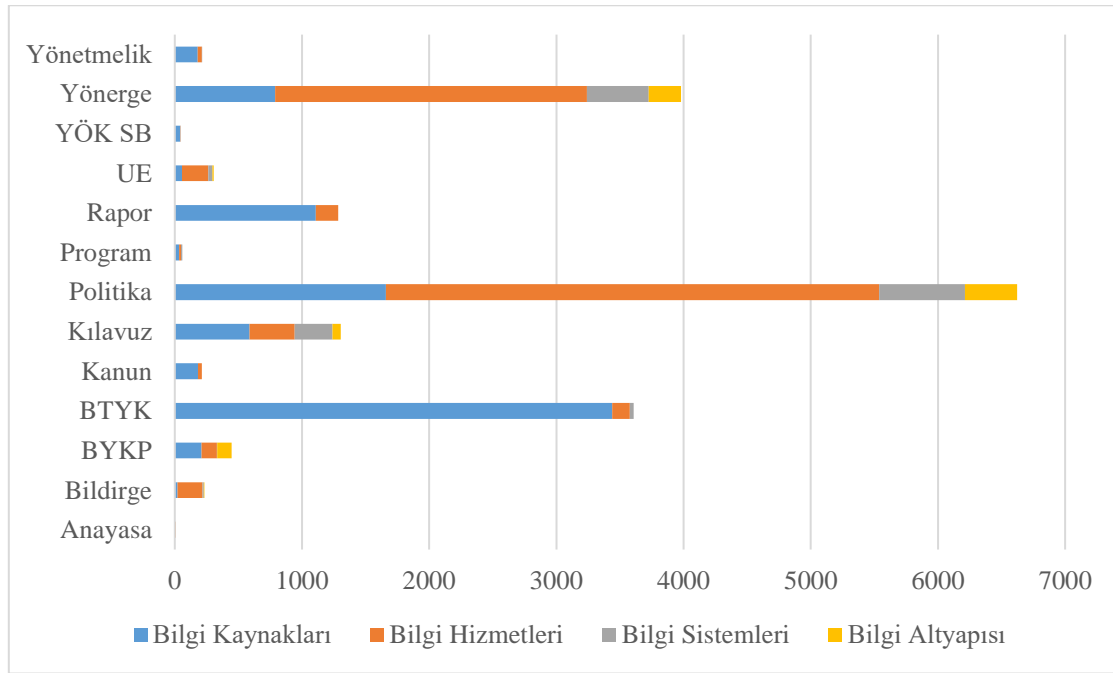
	Belge Türü	Bildirge		Kılavuz		Politika		Program		Rapor		UE		YÖK SB		Yönerge		Toplam		
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Bilgi Politikası Bileşenleri	Bilgi Kaynakları	Kategoriler																		
		Basılı Kaynaklar	12	0,7	76	4,7	451	27,7	13	0,8	738	45,3	34	2,1	20	1,2	285	17,5	1629	37,9
		Görsel-İşitsel Kaynaklar	0	0	18	9,4	70	36,5	0	0	42	21,9	7	3,6	2	1,0	53	27,6	192	4,5
		Açık Veri	9	0,4	493	19,9	1140	46,0	20	0,8	329	13,3	16	0,6	19	0,8	450	18,2	2476	57,6
		Toplam	21	0,5	587	13,7	1661	38,7	33	0,8	1109	25,8	57	1,3	41	1,0	788	18,3	4297	31,1
	Bilgi Hizmetleri	Açık Erişim	168	2,7	317	5,0	3316	52,4	15	0,2	165	2,6	183	2,9	4	0,1	2157	34,1	6325	86,9
		Açık Tekrarlanabilir Araştırma	1	0,8	0	0	109	89,3	0	0	0	0	0	0	0	0	12	9,8	122	1,7
		Bilgi Erişimi	17	2,5	18	2,7	389	57,5	0	0	9	1,3	15	2,2	0	0	228	33,7	676	9,3
		Telif Hakları	2	1,4	16	11,1	63	43,8	0	0	2	1,4	6	4,2	0	0	55	38,2	144	2,0
		Projeler	9	60	5	33,3	0	0	0	0	0	0	1	6,7	0	0	0	0	15	0,2
	Toplam	197	2,7	356	4,9	3877	53,2	15	0,2	176	2,4	205	2,8	4	0,1	2452	33,7	7282	52,6	
	Bilgi Sistemleri	Yayımlar ve Paylaşımlar	1	0,1	28	3,6	348	44,3	12	1,5	0	0	29	3,7	1	0,1	366	46,6	785	51,9
		Bilgi Erişim Sistemleri	9	2,1	107	25,2	224	52,8	0	0	0	0	3	0,7	0	0	81	19,1	424	28,0
		Açık Arşiv Yazılımları	0	0	157	89,2	13	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	6	3,4	176	11,6
		Açık Erişim Yolları	0	0	4	3,1	90	70,3	0	0	0	0	2	1,6	0	0	32	25,0	128	8,5
		Toplam	10	0,7	296	19,6	675	44,6	12	0,8	0	0	34	2,2	1	0,1	485	32,1	1513	10,9
	Bilgi Altyapısı	Açık Erişim Altyapısı	3	0,7	47	11,5	236	57,6	0	0	0	0	5	1,2	0	0	119	29,0	410	55,0
		Üstveri Dizinleme	3	0,9	18	5,4	173	51,6	0	0	0	0	5	1,5	0	0	136	40,6	335	45,0
		Toplam	6	0,8	65	8,7	409	54,9	0	0	0	0	10	1,3	0	0	255	34,2	745	5,4
	Belge Türü Toplamı		234	1,7	1304	9,4	6622	47,9	60	0,4	1285	9,3	306	2,2	46	0,3	3980	28,8	13837	75,4

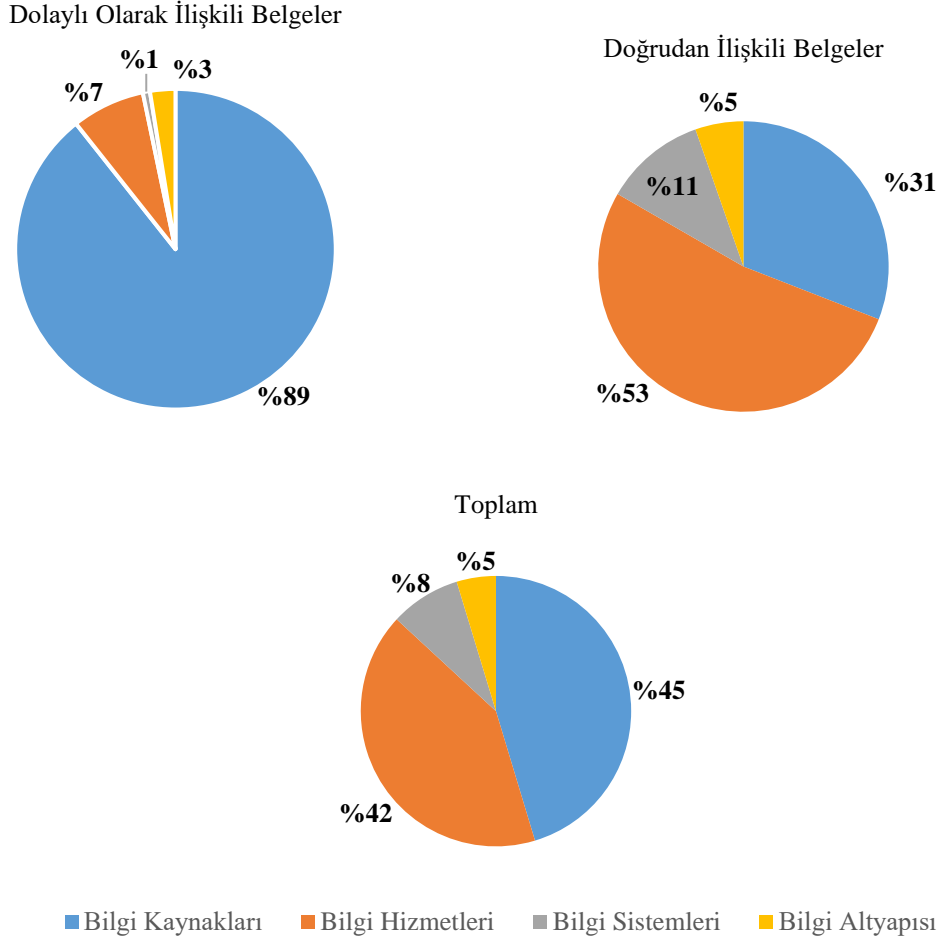
3.3. Belgelerde Bilgi Politikası Yaklaşımı

Tüm belge türlerinde bilgi politikası bileşenleri dağılımları incelendiğinde, yoğunluğun bilgi kaynakları ve bilgi hizmetleri bileşenlerinde olduğu gözlenmektedir. Bilgi sistemleri ve bilgi altyapısı bileşenlerinin diğer belge türlerine göre yönerge, politika ve kılavuzlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Bilgi politikasının dört bileşenin dolaylı ilişkili belgelerde eşit oranda dağılımı beklenmese de doğrudan ilişkili belgelerde beklenen bir durumdur (bkz. Şekil 2). Ayrıca doğrudan ilişkili belgelerden yönergelerin, politikaların ve kılavuzların içerik analizi sonucunda birbirlerine olan benzerlikleri dikkat çekmiştir.

Şekil 2

Bilgi Politikası Bileşenlerinin Belge Türlerine Göre Dağılımı

Şekil 3*Bilgi Politikası Bileşenlerinin Dağılımları*

Belgeler dolaylı-doğrudan ilişkili ayrımı yapılarak ve yapılmadan incelendiğinde bilgi politikası bileşenlerinin homojen şekilde dağılım göstermediği açıkça görülmektedir (bkz. Şekil 3). Belgelerin bütününde bilgi kaynağı bileşeninin yoğun etkisi saptanmıştır. Ancak açık erişim arşivlerine kayıt sayısını artırmak amacıyla bilimsel olmayan materyallerin bilgi kaynağı olarak eklenebildiği bilinmektedir (Sarı ve Doğan, 2023). Bilgi kaynaklarının doğru tanımlanması kadar uygulama esnasında açık erişim politikalarına uyulması da büyük önem taşımaktadır (Tonta, 2014, s.423). Bileşenlerin dağılımı ve literatürde dile getirilen sorunlar çerçevesinde mevcut açık erişim politikalarının uygulamaya yönelik olmadığı söylenebilir. Aynı zamanda çalışma kapsamında yapılan içerik analizinde tespit edilen politika metinlerinin birbirlerine benzer olması, sorunlu bir başka konudur. Üniversitelerin politika metinlerini aktif uygulama ve ihtiyaçlara yönelik geliştirmede sonucuna varılabilir. Bilgi politikası bileşenleri bağlamında kurumsal ihtiyaçların analizinin yapılması ve saptanan eksikliklere yönelik sürdürülebilir politikalar geliştirilmesi bu konudaki kurumsal sorunların önüne geçebilecek uygulamalardan olabilir.

Bilgi hizmetleri bileşeni için geliştirilen kavramların (anahtar kelimelerin) açık erişim ile doğrudan ilişkili belgelerde daha sık geçtiği belirlenmiş olsa da durum görünenden biraz farklıdır. “Açık erişim” kavramı (anahtar kelimesi) özellikle politika, yönerge ve uygulama esasları belgelerinde çok sık geçmektedir. Başka bir deyişle, bilgi hizmetleri bileşeni için geliştirilen kavramlar (anahtar kelimeler) homojen şekilde dağılım göstermemekte, tek bir kavram (anahtar kelime) üzerine yoğunlaşmaktadır.

Belgelerde bilgi sistemleri bileşeninin, bilgi altyapısı bileşenine göre nispeten daha yoğunlaştığı izlenmiştir. Politika metinlerinde bilgi sistemleri ile ilgili kavramların (anahtar kelimelerin) açıkça belirtilmediği anlaşılmaktadır. İçerik analizi sonucunda üniversitelerdeki bilgi sistemlerinin genellikle bilgi işlem daire başkanlıkları desteği ile yürütüldüğü anlaşılmıştır. Literatürde bilgi altyapısı bileşeni ile ilgili sorunlar olduğuna değinilmiştir (Akın, 2018; Cengiz, 2021; Ertürk ve Küçük, 2010; Demirel, 2020). Çalışmada yoğunluğu en az bileşen olması konu ile ilgili eksiklerin olduğunu düşündürmektedir. Aynı zamanda altyapı oluşturmak, sürekliliğini ve güncellemelerini sağlamak bir maliyet getirmektedir (Tonta, 2014, s.423). Bilgi altyapısı bileşeninde yaşanan sorunların maliyetle ilgisinin olabileceği düşünülmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Bilgi politikası yaklaşımı bağlamında genel bir değerlendirme yapıldığında, üniversitelere açık erişim konusunda yol göstermek amacıyla geliştirilen açık erişim politikalarında bilgi politikası yaklaşımı eksikliği dikkat çekmektedir. Kurumun açık erişim konusundaki hedeflerine ulaşabilmesi için, sürdürülebilir ve bilgi politikası bileşenlerini içeren politikanın gerekliliği hissedilmektedir. Aynı zamanda açık erişim ile ilgili kurum personelinin bilinç eksikliği olduğu olasıdır. Bu sonuca varılmasındaki neden, açık erişim arşivleri için geliştirilen belgelerin adlandırılmasında (politika, yönerge, uygulama esasları) dahi yaşanan farklılıklardır. Bu durum, üniversitelerde kavramsal karışıklığa neden olmakta, politika, yönerge, uygulama esaslarından farklı olarak “politika yönergesi”, “politika ve uygulama yönergesi” ve “uygulama yönergesi” gibi çok çeşitli adlandırmalar görülmektedir.

Sonuç olarak, üniversitelerin bilimsel bilgi birikiminin, araştırmalarının, yayınlarının ve ders materyallerinin kurumun bünyesinde açık bir sistem vasıtasıyla kamuoyuna sunulması gerektiği yasalarla belirtilmiştir. Bu kapsamda YÖK çeşitli çalışmalar yapmış olsa da yapılan çalışmaların üniversitelerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılamadığı düşünülmektedir. Üniversiteler tarafından açık erişim konusunda geliştirilen belgelerdeki benzerlikler ve standartlaşmanın sağlanamaması açık erişime yeterince önem verilmediğinin göstergelerinden biridir. Ayrıca kurumsal arşivi olmasına rağmen hâlen açık erişim politikası bulunmayan ya da politikasına erişim sağlanamayan üniversitelerin olması, açık erişim bilincinin oluşmadığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Bulgular ışığında bilgi politikası yaklaşımı açısından açık erişim politikaları değerlendirildiğinde bileşenlerin homojen şekilde dağılmadığı anlaşılmaktadır. Aynı zamanda politika metinlerinin içerik ve yaklaşım bağlamında bilgi politikası kavramları ile ilişkili olarak geliştirilmediği görülmüştür. Bu nedenle araştırma kapsamında öngörülen hipotezin doğrulandığı söylenebilir.

Açık erişim politika metinlerinin bilgi politikası yaklaşımı ile geliştirilebilmesi amacıyla şu öneriler geliştirilmiştir:

- Ulusal açık erişim politikasının bilgi politikası yaklaşımı kapsamında gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi,
- Bilgi politikası yaklaşımı doğrultusunda uluslararası standartlara uygun, Ulusal Açık Erişim Arşiv Sisteminin kurulması,
- Üniversitelerin bilgi politikası bileşenleri çerçevesinde YÖK’ün katkı sunacağı Açık Erişim Politikası temel alınarak üniversitelerde Açık Erişim Politikalarının hazırlanması,
- Üniversitelerde bilgi politikası bağlamında geliştirilecek olan politika metinlerinde bileşenlerin homojen şekilde dağılımına özen gösterilmesi,
- Bilgi politikası yaklaşımı ile hazırlanan politika metninin aktif uygulamaya yönelik olması, bilimsel çalışmalarla ilişkisinin sağlanması ve diğer gereksinimlerin belirlenmesi için çalışmalar yapılması,
- Açık erişim politikalarının bilgi politikası bağlamında sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla gözden geçirilmesi,
- Üniversitelerin bilimsel değerlendirme ölçütlerine açık erişim arşivlerinin de eklenmesi gibi çalışmaların yapılması üniversitelerdeki açık erişim politikalarının gelişimini sağlamasına katkıda bulunacaktır.

Etik Standartlar ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Yazar Katkı Beyanı: Yazarlar eşit oranda katkıda bulduklarını beyan ederler.

Finansal Destek: Yoktur.

Kaynakça

- Afzali, M. (2009). *Türkiye’de açık erişim, kurumsal arşivler ve akademik kütüphaneler* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi. <http://bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/141.pdf>
- Akbaytürk Çanak, T., Çelik, S., Çetinkaya, İ., Çukadar, S., Güneş, G., Gürdal, G., Holt, İ., Kaya, E. ve Kaygusuz, A. (2014). *2023’e doğru Türkiye’de üniversite kütüphaneleri: Mevcut durum, sorunlar, standartlar ve çözüm önerileri*. Yükseköğretim Kurulu. <http://hdl.handle.net/11376/474>
- Akın, S. (2018). *Türkiye’de akademilerde açık erişim ve bir açık erişim modeli önerisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çankırı Karatekin Üniversitesi. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/82990>
- Akıncı, A. ve Seferoğlu, S.S. (2010). Bilişim şuraları, teknoloji politikaları ve eğitim. *Akademik Bilişim’10- XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla Üniversitesi*. https://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/yayin/AB10_Akinci-Seferoglu_BilisimSuralari.pdf
- Al, U. ve Tonta, Y. (2014). Açık erişim politikalarının geliştirilmesi ve PASTEUR4OA Projesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 28(3), 384-387. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/2455/2438>.
- Atılgan, D. ve Keten, B. (2008, 5-7 Haziran). Açık erişim olgusu ve Ankara Üniversitesi. E. Bilar ve Y. Ekinci (Ed.), *Balkan Ülkeleri Kütüphaneler Arası Bilgi-Belge Yönetimi ve İşbirliği Sempozyumu bildirileri* (ss. 92-99). Trakya Üniversitesi, Edirne/Türkiye. <http://eprints.rclis.org/12203/>
- Budapest Open Access Initiative (BOAI). (2002). *Budapest Open Access Initiative (Turkish Translation)*. <https://www.budapestopenaccessinitiative.org/read/turkish-translation/>
- Bulut, B., Çelik, S., Gürdal, G., Holt, İ., Kafalı Can, G., Madran, O. ve Tonta, Y. (2020). *Türkiye’de açık erişim ve açık bilim*. ÜNAK2020 Akademik Yayıncılık, Açık Bilim ve Kütüphane(ciler) Sempozyumu, Yaşar Üniversitesi, İzmir. <https://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/Yayinlar/Unakbildiri3-ekim-2020-v4-ariel.pdf>
- Cengiz, E. (2021). Türkiye’deki kurumsal akademik arşivler üzerine bir değerlendirme. *Arşiv Dünyası*, 8(1), 41-54. <https://doi.org/10.53474/ad.855508>
- Demirel, M. (2020). *Açık erişimde yaşanan sorunlar: Dspace’de yaşanan sorunlar*. https://www.unirepos.com/blog/blog-1/post/acik-erisimde-yasanan-sorunlar-41#blog_content
- Doğan, G. (2015, 22 Mayıs). *Türkiye’de açık erişim politikaları[sunum]*. Açık Erişim Politikaları Yol Haritası Semineri, Hacettepe Üniversitesi, Ankara. https://bby.hacettepe.edu.tr/akademik/guledadogan/pasteur4oa_22-mayis-2015-semineri_gd-18-5-2015.pdf
- Doğan, G. (2019, 20 Kasım). *Akademik arşivler mevcut durum[sunum]*. 7. Ulusal Açık Bilim Konferansı, İzmir. Erişim adresi: http://www.bby.hacettepe.edu.tr/akademik/guledadogan/ab2019_guleda-dogan_20-11-2019.pptx
- Doğan, G. (2021). Türkiye’deki üniversitelerin akademik arşivleri: Mevcut durum. *Yükseköğretim Dergisi*, 20, 65-69. https://bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/guleda_dogan.pdf
- Ekici, S. (2021). *Ulusal bilim ve teknoloji politikalarında bilgi yönetimine yaklaşım: Türkiye için bir strateji ve eylem planı model önerisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi.] Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Ertürk, K. L. ve Küçük, M. E. (2010). Bilimsel bilginin görünürlüğü: Hacettepe Üniversitesi'nde açık erişim farkındalığı. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(1), 63-93.
- Gürdal, G. (2014, Ekim). *Sayılarla Yükseköğretim Akademik Arşiv Projesi (YAAP) uluslararası görünürlük[sunum]*. 3. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı, Ankara. https://slideplayer.biz.tr/slide/10331586/#google_vignette
- Gürdal, G., Türkfidanı, A., Keten, B. ve Holt, İ. (2013, 23-25 Ocak). Kurumsal arşiv kavramı ve OpenAIREplus projesi. *Akademik Bilişim 2013*, Akdeniz Üniversitesi, Antalya. <http://ab.org.tr/ab13/bildiri/174.pdf>.
- Dilek-Kayaoğlu, H. (2006). Açık erişim kavramı ve gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye için anlamı. *Türk Kütüphaneciliği*, 20(1), 29-60. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/79/78>
- Liu, Y. Q. (1996). The impact of national policy on developing information infrastructure: national wide issues in P. R. China and the U. S. *Libri*, 4, 175-183. <https://origin-archive.ifla.org/IV/ifla62/62-liuy3.htm>
- MedOANet. (2013). *Araştırma yapan ve destekleyen kurumlar için MedOANet açık erişim politikaları uygulama rehberi*. https://www.medoanet.eu/sites/www.medoanet.eu/files/documents/MEDOANET2013_GUIDLine_dp_TR_ws.pdf
- Montviloff, V. (1990). *National information policies: A handbook on the formulation, approval, implementation and operation of a national policy on information*. Paris: UNESCO.
- Moore, N. (2000). Enformasyon politikalarına küresel bir bakış. (çev. Selma (Alpay) Aslan). *Türk Kütüphaneciliği*, 14(1), s. 60-81.
- Menou, M. J. (1991). National information policy in the less developed countries: An educational perspective. *International Library Review*, 23(1), 49-64.
- OECD. (2015). *Making open science a reality*. OECD science, technology and industry policy papers, no. 25. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5jrs2f963zs1-en>.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye deneyimi. *Bilgi Dünyası*, 11(1) 101-121. <https://bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/116-164-1-SM.pdf>
- PASTEUR4OA. (2015). Araştırma yapan kurumlar için açık erişim politikası geliştirme ve uygulama ilkeleri. <https://zenodo.org/records/51940>
- Polat, C. (2006). Bilimsel bilgiye açık erişim ve kurumsal açık erişim arşivleri. *Journal of Social Sciences*, 6 (37), 53-80.
- Sarı, Ö. (2022). *Türkiye'deki üniversitelerin açık erişim arşivlerinin ve politikalarının değerlendirilmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sarı, Ö. ve Doğan, G. (2023). Türkiye'deki üniversitelerin açık erişim arşivleri ve politikaları. *Bilgi Dünyası*, 24(2), 165-194. <https://doi.org/10.15612/BD.2023.727>
- Tonta, Y. (2014). Araştırma yapan ve destekleyen kurumlar için MedOANet açık erişim politikaları uygulama ilkeleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 28(3), 418-432. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/2463>
- Tonta, Y. ve Gürdal, G. (2012, 9 Kasım). *Ulusal Açık Erişim Çalıştayı Sonuç Bildirgesi*. http://ae2012.acikerisim.org/wp-content/uploads/sites/6/2016/11/ae2012_sonuc_bildirgesi.pdf
- Tonta, Y. ve Gürdal, G. (2014, 21 Ekim). *3. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı Sonuç Bildirgesi*. http://ae2014.acikerisim.org/wp-content/uploads/sites/4/2016/11/ae2014_sonuc_bildirgesi.pdf
- Uçkan, Ö. (2006). Bilgi politikası ve bilgi ekonomisi: Verimlilik, istihdam, büyüme ve kalkınma. *Bilgi Dünyası*, 7(1), s. 23-48.
- Whalen, M. (1994). National information policy for South Africa: scope and issues. <https://idl-bnc-idrc.dspacedirect.org/server/api/core/bitstreams/41fc6d71-f537-4f95-a134-289c0e880f2a/content>

- Yılmaz, B. (1997). Ulusal bilgi politikası: Kuramsal bir yaklaşım. 33. *Kütüphane Haftası Bildiriler*. Ankara: TKD
- Yılmaz, B. (1998). Bilgi toplumu: Eleştirel bir yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 15(1), 147-158. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/608155>
- Yılmaz, B. (2010). Türkiye’nin bilgi toplumu politikasında kütüphane kurumuna yaklaşım. *Bilgi Dünyası*, 11(2), 263-289.
- Yılmaz, B. ve Aydın, H. (2011). Bilgi politikası konusundaki uluslararası çalışmalarda kütüphane kurumuna yaklaşım: Avrupa Birliği Lizbon Stratejisi ile Birleşmiş Milletler Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi. *Bilgi Dünyası*, 12(1), 46-69. <https://bd.org.tr/index.php/bd/article/view/221/217>
- YÖK. (t.y.). *Açık erişim – açık bilim çalışmaları*. <https://acikerisim.yok.gov.tr/acik-erisim>

Ek 1. Araştırma Kapsamında İncelenen Belgelerin Bilgileri

Belge Türü	Belge Kodu	Belge Adı	Belge Tarihi
Anayasa	A1	1982 Anayasası	1982
Beş Yıllık Kalkınma Planları	BYKP1	11. Kalkınma Planı	2019-2023
Beş Yıllık Kalkınma Planları	BYKP2	10. Kalkınma Planı	2014-2018
Beş Yıllık Kalkınma Planları	BYKP3	9. Kalkınma Planı	2007-2013
Kanunlar	K1	Fikir ve Sanat Eserlerini Koruma Kanunu	1951
Kanunlar	K2	Yükseköğretim Kanunu	1981
Kanunlar	K3	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu	2001
Kanunlar	K4	Bilgi Edinme Kanunu	2003
Kanunlar	K5	Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun	2008
Kanunlar	K6	İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun	2007
Kanunlar	K7	Araştırma Altyapılarının Denetlenmesine Dair Kanun	2014
Kanunlar	K8	Kişisel Verilerin Korunması Kanunu	2016
Kanunlar	K9	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanun	1963
Kanunlar	K10	Dijital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	2020
BTYK Toplantı Tutanakları	BTYK1	22. BTYK Toplantısı	2010
BTYK Toplantı Tutanakları	BTYK2	23. BTYK Toplantısı	2011
BTYK Toplantı Tutanakları	BTYK3	24. BTYK Toplantısı	2012
BTYK Toplantı Tutanakları	BTYK4	25. BTYK Toplantısı	2013
BTYK Toplantı Tutanakları	BTYK5	26. BTYK Toplantısı	2013
BTYK Toplantı Tutanakları	BTYK6	27. BTYK Toplantısı	2014
BTYK Toplantı Tutanakları	BTYK7	28. BTYK Toplantısı	2015
BTYK Toplantı Tutanakları	BTYK8	29. BTYK Toplantısı	2016
Strateji Belgeleri	SB1	Yükseköğretim Kurulu Stratejik Planı 2016-2020	2015
Strateji Belgeleri	SB2	2019-2023 Dönemi Yükseköğretim Kurulu Stratejik Planı	2018
Strateji Belgeleri	SB3	YÖK 2024-2028 Dönemi Stratejik Planı Hazırlık Programı	2023
Yönetmelikler	Y1	Üniversiteler Yayın Yönetmeliği	1984
Yönetmelikler	Y2	Açık Yükseköğretim Yönetmeliği	1982

Yönetmelikler	Y3	Yükseköğretim Kurulu Teşkilâtı ve Çalışma Usulleri Yönetmeliği	1987
Yönetmelikler	Y4	Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliği	2005
Yönetmelikler	Y5	Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği	2016
Yönetmelikler	Y6	İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik	2007
Yönetmelikler	Y7	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı İnternet Geliştirme Kurulu Yönetmeliği	2013
Yönetmelikler	Y8	İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik	2017
Yönetmelikler	Y9	Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği	2018
Yönetmelikler	Y10	Doçentlik Yönetmeliği	2018
Yönerge	YG1	Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi	2016
Yönerge	YG2	Abdullah Gül Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG3	Afyon Kocatepe Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Yönergesi	2014
Yönerge	YG4	Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Akademik Açık Arşiv Sistemi Yönergesi	-
Yönerge	YG5	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG6	Aksaray Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG7	Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	2022
Yönerge	YG8	Altınbaş Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Akademik Arşiv Yönergesi	-
Yönerge	YG9	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Akademik Açık Erişim Arşiv Sistemi Yönergesi	-
Yönerge	YG10	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Akademik Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Yönergesi	-
Yönerge	YG11	Ankara Üniversitesi Kurumsal Açık Arşiv Yönergesi	-
Yönerge	YG12	Antalya Bilim Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Yönergesi	2019
Yönerge	YG13	Bahçeşehir Üniversitesi Kurumsal Açık Arşiv Yönergesi	-
Yönerge	YG14	Balıkesir Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	2015
Yönerge	YG15	Batman Üniversitesi Açık Erişim Ve Kurumsal Arşiv Yönergesi	2020
Yönerge	YG16	Beykoz Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Akademik Arşiv Politikası Yönergesi	2016
Yönerge	YG17	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG18	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG19	Bursa Teknik Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Yönergesi	2014
Yönerge	YG20	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Yönergesi	2014
Yönerge	YG21	Çankırı Karatekin Üniversitesi Açık Bilim ve Açık Erişim Politikası ve Uygulama Yönergesi	-
Yönerge	YG22	Doğuş Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG23	Erciyes Üniversitesi Kurumsal Açık Arşiv Yönergesi	2021
Yönerge	YG24	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Kurumsal Açık Erişim Arşiv Yönergesi	2016
Yönerge	YG25	Erzurum Teknik Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Yönergesi	-

Yönerge	YG26	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Akademik Açık Erişim Sistemi Yönergesi	-
Yönerge	YG27	Eskişehir Teknik Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Yönergesi	2021
Yönerge	YG28	Fırat Üniversitesi Kurumsal Açık Arşiv Yönergesi	-
Yönerge	YG29	Galatasaray Üniversitesi Açık Bilim Uygulama Yönergesi	-
Yönerge	YG30	Gebze Teknik Üniversitesi Akademik Arşiv ve Açık Erişim Yönergesi	2019
Yönerge	YG31	Giresun Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Yönergesi	-
Yönerge	YG32	Hakkâri Üniversitesi Kurumsal Açık Arşiv Yönergesi	-
Yönerge	YG33	Hasan Kalyoncu Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	2016
Yönerge	YG34	İnönü Üniversitesi Kurumsal Açık Arşiv Yönergesi	2015
Yönerge	YG35	İskenderun Teknik Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşivi Yönergesi	-
Yönerge	YG36	İstanbul Galata Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Politikası Yönergesi	2021
Yönerge	YG37	İstanbul Kent Üniversitesi Akademik / Kurumsal Arşiv ve Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG38	İstanbul Teknik Üniversitesi Akademik Açık Arşiv Yönergesi	-
Yönerge	YG39	İstanbul Topkapı Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv Sistemi ve Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG40	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG41	İstinye Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Yönergesi	2018
Yönerge	YG42	İzmir Bakırçay Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv Yönergesi	2022
Yönerge	YG43	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Açık Erişim Yönergesi	2015
Yönerge	YG44	Karadeniz Teknik Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG45	Kilis 7 Aralık Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Yönergesi	2015
Yönerge	YG46	Koç Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Yönergesi	-
Yönerge	YG47	KTO Karatay Üniversitesi Akademik / Kurumsal Arşiv Yönergesi	2020
Yönerge	YG48	Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	2020
Yönerge	YG49	Malatya Turgut Özal Üniversitesi Akademik Açık Erişim Arşiv Sistemi Yönergesi	-
Yönerge	YG50	Maltepe Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Yönergesi	2019
Yönerge	YG51	MEF Üniversitesi Akademik / Kurumsal Arşiv Sistemi Yönergesi	2016
Yönerge	YG52	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Açık Bilim, Sanat Arşivi ve Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG53	Munzur Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politika Yönergesi	-
Yönerge	YG54	Muş Alparslan Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG55	Necmettin Erbakan Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Yönergesi	2020
Yönerge	YG56	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	2021
Yönerge	YG57	Ordu Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Yönergesi	-
Yönerge	YG58	Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mensup ve Öğrencilerinin Ürettikleri Bilimsel ve Entelektüel	2019

Çalışmaların Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Sistemine Aktarılmasına İlişkin Yönerge			
Yönerge	YG59	Ostim Teknik Üniversitesi Açık Bilim Politikası Yönergesi	2020
Yönerge	YG60	Pamukkale Üniversitesi Akademik / Kurumsal Açık Erişim Arşiv Sistemi Yönergesi	-
Yönerge	YG61	Piri Reis Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	2021
Yönerge	YG62	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	2022
Yönerge	YG63	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG64	Sakarya Üniversitesi Açık Bilim ve Açık Akademik Arşiv Yönergesi	2019
Yönerge	YG65	Sanko Üniversitesi Akademik Açık Erişim Arşiv Sistemi Yönergesi	2020
Yönerge	YG66	Siirt Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	-
Yönerge	YG67	Sinop Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Yönergesi	2019
Yönerge	YG68	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Kurumsal Akademik Açık Arşiv Sistemi Yönergesi	2019
Yönerge	YG69	Tarsus Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Yönergesi	2023
Yönerge	YG70	Üsküdar Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi Yönergesi	2019
Yönerge	YG71	Yıldız Teknik Üniversitesi Açık Erişim Yönergesi	2014
Yönerge	YG72	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv Yönergesi	2020
Program	PM1	YÖK 2020 Yılı Performans Programı	2019
Program	PM2	YÖK 2021 Yılı Performans Programı	2020
Program	PM3	YÖK 2022 Yılı Performans Programı	2021
Program	PM4	YÖK 2023 Yılı Performans Programı	2022
Rapor	R1	YÖK 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2021
Rapor	R2	YÖK 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2020
Rapor	R3	YÖK 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2019
Rapor	R4	YÖK 2017 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2018
Rapor	R5	YÖK 2016 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2017
Rapor	R6	YÖK 2015 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2016
Rapor	R7	YÖK 2014 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2015
Rapor	R8	YÖK 2013 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2014
Rapor	R9	YÖK 2012 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2013
Rapor	R10	YÖK 2011 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2012
Rapor	R11	YÖK 2010 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2011
Rapor	R12	YÖK 2009 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2010
Rapor	R13	YÖK 2008 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2009
Rapor	R14	YÖK 2007 Yılı İdare Faaliyet Raporu	2008
Politika	P1	Abdullah Gül Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2020
Politika	P2	Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	-
Politika	P3	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Açık Bilim Politikası: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2021
Politika	P4	Akdeniz Üniversitesi Araştırma Verileri ve Yayınları Açık Erişim Politikası	2019

Politika	P5	Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Rektörlüğü Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	2019
Politika	P6	Anadolu Üniversitesi Açık Bilim Politikası: Anadolu Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2020
Politika	P7	Ankara Üniversitesi Kurumsal Arşiv Politikası	-
Politika	P8	Antalya Bilim Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2018
Politika	P9	Artvin Çoruh Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2014
Politika	P10	Atatürk Üniversitesi Açık Bilim Politikası	-
Politika	P11	Atılım Üniversitesi Açık Bilim Politika Belgesi	2019
Politika	P12	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2019
Politika	P13	Balıkesir Üniversitesi Açık Bilim Politikası	-
Politika	P14	Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi Kurumsal Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	-
Politika	P15	Bartın Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Akademik Arşiv Politikası	2014
Politika	P16	Başkent Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	2014
Politika	P17	Batman Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	-
Politika	P18	Bayburt Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	
Politika	P19	Bezmîâlem Vakıf Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2022
Politika	P20	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Açık Bilim Politikası: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	-
Politika	P21	Biruni Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Politikası	-
Politika	P22	Bitlis Eren Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	2014
Politika	P23	Bursa Uludağ Üniversitesi Açık Bilim ve Açık Erişim Politikası	2019
Politika	P24	Çağ Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Politikası	2019
Politika	P25	Çankaya Üniversitesi Açık Bilim Politikası	2023
Politika	P26	Dicle Üniversitesi Açık Bilim Politikası	2022
Politika	P27	Dokuz Eylül Üniversitesi Kurumsal Akademik Açık Arşiv Politikası	2019
Politika	P28	Düzce Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2019
Politika	P29	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2019
Politika	P30	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2022
Politika	P31	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Akademik Açık Erişim Politikası İlkeleri	2014
Politika	P32	Fırat Üniversitesi Kurumsal Açık Arşiv Politikası	-
Politika	P33	Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2019
Politika	P34	Gümüşhane Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	-
Politika	P35	Harran Üniversitesi Açık Bilim Politikası	2019
Politika	P36	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	-

Politika	P37	Hitit Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	-
Politika	P38	Hitit Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Bilim Politikası	2019
Politika	P39	Iğdır Üniversitesi Kurumsal Açık Erişim Politikası	-
Politika	P40	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2019
Politika	P41	Işık Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2016
Politika	P42	İbn Haldun Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv ve Açık Erişim Politikası	2019
Politika	P43	İbn Haldun Üniversitesi Açık Bilim Politikası	-
Politika	P44	İnönü Üniversitesi Kurumsal Açık Arşiv Politikası	-
Politika	P45	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Açık Bilim Politikası: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2020
Politika	P46	İstanbul Aydın Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Akademik Arşiv Politikası	-
Politika	P47	İstanbul Beykent Üniversitesi Akademik Açık Erişim Politikası	-
Politika	P48	İstanbul Gelişim Üniversitesi Açık Erişim Politikası Senato Esasları	2018
Politika	P49	İstanbul Kültür Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2014
Politika	P50	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2019
Politika	P51	İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv Sistemi ve Açık Erişim Politikası	2022
Politika	P52	İstanbul Ticaret Üniversitesi Açık Erişim Sistemi Politikası	-
Politika	P53	İstanbul Üniversitesi Açık Erişimli Kurumsal Arşiv Politikası	2017
Politika	P54	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Kurumsal Akademik Açık Arşiv Politikası	-
Politika	P55	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Açık Erişim Politikası	-
Politika	P56	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Açık Erişim Politikası	-
Politika	P57	Kapadokya Üniversitesi Açık Bilim ve Açık Erişim Politika Belgesi	2019
Politika	P58	Karabük Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Akademik Arşiv Politikası	-
Politika	P59	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Akademik Arşiv Politikası	-
Politika	P60	Kastamonu Üniversitesi Açık Arşiv Sistemi Politikası	-
Politika	P61	Kayseri Üniversitesi Açık Bilim Politikası	-
Politika	P62	Kırklareli Üniversitesi Kurumsal Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	2019
	P63	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	
Politika	P64	Kocaeli Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Akademik Arşiv Politikası	2015
Politika	P65	Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim/Açık Bilim Politikası	2020
Politika	P66	Maltepe Üniversitesi Açık Bilim Politikası	2019
Politika	P67	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Açık Bilim Politikası	2019
Politika	P68	Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2019

Politika	P69	Marmara Üniversitesi Akademik Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	2016
Politika	P70	Mersin Üniversitesi Açık Bilim Politikası	2019
Politika	P71	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Açık Bilim Politikası	-
Politika	P72	Mudanya Üniversitesi Kurumsal Akademik Açık Arşiv Politikası	2023
Politika	P73	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Açık Bilim Politikası	-
Politika	P74	Namık Kemal Üniversitesi Açık Erişim Politikası	-
Politika	P75	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Açık Erişim Politikası	-
Politika	P76	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikaları	2019
Politika	P77	Orta Doğu Teknik Üniversitesi Açık Bilim Politikası	2019
Politika	P78	Özyeğin Üniversitesi Açık Erişim ve Akademik Arşiv Politikası	-
Politika	P79	Piri Reis Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2021
Politika	P80	Sabancı Üniversitesi Açık Bilim Politikası	2020
Politika	P81	Selçuk Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2021
Politika	P82	Siirt Üniversitesi Açık Bilim Politikası	-
Politika	P83	Sinop Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	2014
Politika	P84	Süleyman Demirel Üniversitesi Açık Bilim Politika Belgesi	-
Politika	P85	Şırnak Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2014
Politika	P86	Tarsus Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	2020
Politika	P87	TED Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2014
Politika	P88	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Açık Erişim Politikası	2014
Politika	P89	Toros Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	2014
Politika	P90	Trabzon Üniversitesi Yayınları ve Araştırma Verileri Açık Erişim Politikası	-
Politika	P91	Trakya Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Akademik Arşiv Politikası	-
Politika	P92	Tübitak Açık Bilim Politikası	-
Politika	P93	Türk – Alman Üniversitesi Açık Akademik Arşiv Sistemi ve Açık Bilim Politikası	-
Politika	P94	Ufuk Üniversitesi Açık Bilim Politikası	2022
Politika	P95	Uşak Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Akademik Arşiv Politikası	-
Politika	P96	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Açık Bilim-Açık Erişim Politikası	2021
Politika	P97	Yalova Üniversitesi Yayınları ve Araştırma verileri Açık Bilim ve Erişim Politikası	2019
	P98	Yeditepe Üniversitesi Rektörlüğü Akademik Açık Arşiv ve Erişim Esasları ve Politikası	-
Politika	P99	Yozgat Bozok Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası	2014
Politika	P100	Yüksek İhtisas Üniversitesi Akademik Arşiv Politikası	-
Uygulama Esasları	UE1	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikası Uygulama Esasları	-
Uygulama Esasları	UE2	Biruni Üniversitesi Kurumsal Arşiv ve Açık Erişim Uygulama Esasları	2020

Uygulama Esasları	UE3	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşive İlişkin Usul ve Esaslar	-
Uygulama Esasları	UE4	Ege Üniversitesi Açık Erişim Uygulama Esasları	2014
Uygulama Esasları	UE5	Gazi Üniversitesi Açık Erişim ile Akademik Arşiv Politikası ve Uygulama Esasları	-
Uygulama Esasları	UE6	Pamukkale Üniversitesi Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Uygulama Esasları	2014
Uygulama Esasları	UE7	Yaşar Üniversitesi Açık Erişim/Açık Bilim Politikası ve Uygulama Esasları	2019
Bildirge	B1	Ulusal Açık Erişim Çalıştayı Sonuç Bildirgesi	2012
Bildirge	B2	2. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı Sonuç Bildirgesi	2013
Bildirge	B3	3. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı Sonuç Bildirgesi	2014
Bildirge	B4	4. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı Ankara Bildirgesi	2015
Bildirge	B5	6. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı ve OpenAIRE2020 Çalıştayı Sonuç Bildirgesi	2017
Kılavuz	K1	Veri Yönetiminde Araştırmacılarla Etkileşim Örnek Çalışma Kitabı	2019
Kılavuz	K2	Araştırma Kurumları İçin OpenAIRE Kılavuzu	2012
Kılavuz	K3	İdeal Kurumsal Akademik Arşiv Sistemi Kullanıcı Rehberleri	
Kılavuz	K4	Araştırma Yapan Kurumlar için Politika Geliştirme ve Uygulama, Politikanın Etkinliği ve Uyumunu İçin Pratik Bilgiler	2015